

PŘÍLOHA 5 – DOBOVÉ KONTEXTY/SLOVNÍČEK

Co je to nacismus?

Jde o politickou krajně pravicovou ideologii. Takzvaný nacionální socialismus je formou fašismu, jež uplatňovalo Německo po první světové válce. Ač má slovo socialismus v názvu, s tradičně levicovým pojetím tohoto slova nemá moc společného, spíš naopak. Myšlenky této totalitní extremistické ideologie vychází z nacionalismu, rasismu, militarismu a antisemitismu.

Rasismus a rasová nadřazenost: Nacismus je známý pro svůj extrémní rasismus, zejména vůči Židům, ale také vůči dalším etnickým a národnostním skupinám. Věřil v myšlenku „árijské nadřazenosti“ a snažil se prosazovat čistotu a nadřazenost „árijské rasy.“

Antisemitismus: Jedním z hlavních aspektů nacismu byl odpor vůči Židům. Nacisté prosazovali antisemitské politiky, které vyústily v holocaust, systematické vyvražďování milionů Židů a dalších, kteří byli považováni za „rasově nežádoucí.“

Totalitarismus: Nacismus byl totalitní režim, což znamená, že se snažil o úplnou kontrolu nad všemi aspekty života občanů, včetně politického, ekonomického, kulturního a sociálního života.

Vůdcovství a kult osobnosti: Podobně jako fašismus, nacismus zdůrazňoval význam silného a charismatického vůdce. Adolf Hitler byl v tomto kontextu prezentován jako „vůdce“ (Führer) a byl obklopen kultem osobnosti.

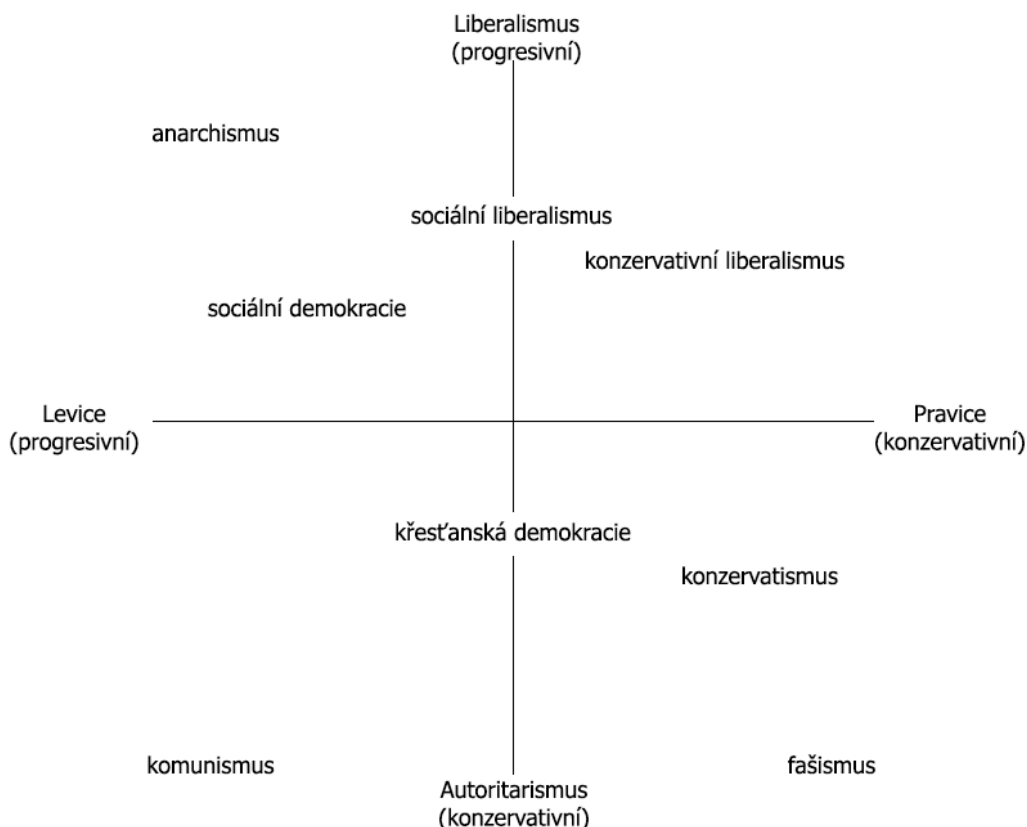
Militarismus: Nacistické Německo usilovalo o expanzi svého území a považovalo militarismus a sílu za prostředky k dosažení svých cílů. To vedlo k začátku druhé světové války a agresivním vojenským tažením.

Eugenika: Nacismus prosazoval myšlenku eugeniky, což je snaha o zdokonalení lidské rasy selektivní reprodukcí. Toto se projevilo v nehumánních praktikách sterilizace a vraždění jedinců považovaných za geneticky nežádoucí.

Nacionalismus: Podobně jako u fašismu, zdůrazňoval národní jednotu a nadřazenost německého národa. Národní zájmy jsou považovány za nadřazené individuálním nebo skupinovým zájmům, a národní jednota a identita jsou klíčovými prvky.

Politické spektrum

Dělení dle Nizozemského politologa Hanse Slompa. Jedno z možných a velmi častých pojetí dělení politických ideologií, jak je vnímáme v diskurzu dnešní Evropy. Ze schématu je názorné, z jakých základů nacistická ideologie vychází (konzervatismus, autoritarismus, pravicová a fašistická politika).

Co je to Osvětim?

Osvětim byl komplex koncentračních táborů a vyhlazovacích táborů během druhé světové války, který se nacházel v blízkosti polského města Oświęcim. Byl provozován nacistickým Německem v letech 1940 až 1945 a stal se symbolem holocaustu, systematického vyvražďování milionů lidí, zejména Židů. Je známa jako jedno z největších a nejhorších míst holocaustu, kde byly spáchány hrozné zločiny proti lidskosti. Po druhé světové válce se stala památkou a muzeem, aby připomínala hrůzy holocaustu a šířila osvětu o této tragické kapitole lidské historie.

Komplex Osvětim zahrnoval několik částí: Auschwitz I (původně vybudovaný jako koncentrační tábor), Auschwitz II-Birkenau (vyhlazovací tábor s plynovými komorami a krematorii), Auschwitz III-Monowitz (pracovní tábor spojený s továrnou IG Farben) a další menší tábory.

Nejznámější a nejrozšířenější metoda vyvražďování bylo použití plynových komor a krematorií. Zde jsou některé z klíčových prvků:

Plynové komory: V táboře Auschwitz II-Birkenau byly postaveny plynové komory, které byly využívány k masovým vyvražďováním vězňů. Lidé byli shromážděni ve speciálních místnostech a poté byl do místnosti nasáván smrtící plyn, obvykle Cyklon B (směs kyanovodíku a křemenného prášku). Plynové komory byly součástí systematického plánu na vyhlazení milionů lidí, zejména Židů, během holocaustu.

Střelba: Mnoho vězňů bylo zavražděno střelbou, zejména v počátečních fázích existence koncentračního tábora. Hromadné popravy byly prováděny na různých místech včetně střelnice.

Hladomor a těžká práce: Mnoho vězňů zemřelo v důsledku hladu, nedostatečné stravy a vyčerpávající práce. Těžké fyzické podmínky a nízká úroveň péče vedly k mnoha úmrtím v táboře.

Experimenty na lidech: V táboře byly také prováděny neetické a brutální lékařské experimenty na vězních, což vedlo k mnoha smrtím.

Vyvražďování v Osvětimi bylo systematické, chladnokrevné a barbarské. Miliony lidí (nevyjímaje ženy, děti a starý lidé) byly brutálně zavražděny v rámci nacistického plánu na „konečné řešení židovské otázky“ a vyhlazení dalších skupin považovaných za „nepřátelské“ režimu.

Kdo byl Rudolf Höss?

(Pozor! Nezaměňovat s Rudolfem Hessem, nacistickým politikem a blízkým spolupracovníkem Adolfa Hitlera.)

Rudolf Höss byl německý **nacistický důstojník a člen SS, který se stal známým jako velitel koncentračního tábora Osvětim** během druhé světové války. Höss se narodil 25. listopadu 1901 v Baden-Baden v Německu.

Byl pověřen vedením koncentračního tábora Auschwitz v Polsku od května 1940 do listopadu 1943 a poté znovu od léta 1944 do ledna 1945. Během jeho vedení bylo v Auschwitz vyvražďeno enormní množství lidí, zejména židovských vězňů, v plynových komorách a při masových popravách.

Höss byl odpovědný za organizaci a provoz Auschwitz jako hlavního místa provádění tzv. „konečného řešení židovské otázky“ – systematického vyvražďování milionů židů během holocaustu. Jeho zápisy ukazují, že pod jeho vedením bylo zabito až 2,5 milionu lidí.

Po válce byl Rudolf Höss zajat Spojenci. Během svého věznění napsal paměti s názvem „Autobiografie Rudolfa Hössa“, ve kterých detailně popisuje hrozné zločiny spáchané v Auschwitz. Rudolf Höss byl souzen v Norimberském procesu. Jeho výpověď poskytla důležité informace o praktikách v Auschwitz a byl odsouzen k trestu smrti. Byl popraven oběšením dne 16. dubna 1947. **Rudolf Höss byl jedním ze symbolů hrůz holocaustu a zločinů nacistického režimu.**

Co je zóna zájmu?

Termín „zóna zájmu“ v kontextu nacistického Německa se obvykle vztahuje na geografické oblasti, které byly cílem expanze a ovládnutí nacistického režimu před a během druhé světové války. Tato koncepce byla často spojována s německou expanzí na začátku války a s plány na vytvoření „Velké Německé říše.“

V kontextu Osvětimi a nacistického Německa se termín „zóna zájmu“ (v němčině „Interessengebiet“) vztahuje spíše k termínu používanému v dokumentech týkajících se „konečného řešení židovské otázky“.

Během druhé světové války byl nacistický plán na systematické vyvražďování milionů lidí, zejména židů, známý jako „konečné řešení“ nebo „Endlösung der Judenfrage“. Tento plán zahrnoval vybudování koncentračních a vyhlazovacích táborů, včetně Osvětimi, kde byla realizována hromadná genocida.

V dokumentech a korespondenci používané v souvislosti s tímto plánem byl často zmíněn termín „**zóna zájmu**“ jako **eufemismus, který odkazoval na oblasti, kde mělo probíhat masové vyvražďování**. Tímto způsobem se skrývaly skutečné a hrůzné úmysly nacistického režimu a jeho systematického plánu vyvražďování. Osvětim byla jedním z hlavních míst realizace tohoto plánu, a proto byl v kontextu „zóny zájmu“ klíčovým bodem nacistické genocidy.

Co je „maďarská operace“?

Ve filmu zmíněná Maďarská operace se týká převozu maďarských židů do Osvětimi.